RETSMØDERAPPORT
i sag C-1/89 *

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. Den 24. marts 1987 ansøgte Ingrid Raab, sagsøgeren i hovedsagen, Zollamt Berlin-Tegel-Flughafen, om at ekspedere et fra USA indført parti på 36 fotografier af kunstneren Robert Mapplethorpe, som hun havde købt for 66 783,30 DM, til fri omsætning. Sagsøgeren driver et kunstgalleri i Berlin.

2. Toldkontoret henførte den 1. april 1987 varen under Den Fælles Toldtarifs kodenummer 4911 400 90 (»Fotografier«) og opkrævede foruden 14% indførselsomsætningsafgift 5,8 % told.

3. Ingrid Raab klagede over afgørelsen under henvisning til, at de pågældende fotografier måtte anses for »originale stik, tryk og litografier« i toldtariffens pos. 99.02, som er fritaget for told og pålagt en indførselsomsætningsafgift på 7 %, eller subsidiært, skulle behandles som »kunstnerisk serigrafi« i toldtariffens pos. 49.11 B, som er fritaget for told og pålagt en indførselsomsætningsafgift på 14 % i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 1945/86 af 18. juni 1986 om midlertidig suspension af de autonome satser i Den Fælles Toldtarif for en række industrivarer (EFT L 174, s. 1).

4. Efter at hendes klage var blevet afvist, har Ingrid Raab anlagt sag ved Finanzgericht Berlin.

5. a) Ingrid Raab har gjort gældende, at de omhandlede fotografier er »kunstneriske fotografiske værker« og derfor bør tariferes i toldtariffens kapitel 99, som bl. a. omfatter kunstværker. Lovgivers hensigt har nemlig været at begunstige al produktion af original kunst. Mapplethorpes fotografier, som kun findes i et begrænset antal eksemplarer, er fremstillet på grundlag af en kunstnerisk bearbejdet originalplade, og deres værdi overstiger langt de anvendte materialers. Derfor kan fotografierne henføres under grafisk kunst i bred forstand og bør tariferes som originale stik, tryk og litografier i toldtariffens pos. 99.02. På den ene side fremgår det af bestemmelse 4 til toldtariffens kapitel 99, at medmindre andet følger af punkt 1-3, vil varer, der efter positionsteksten kan henføres såvel til nærværende kapitel som til andre af tariffens kapitler, være at tarifere i kapitel 99. På den anden side har Domstolen (dom af 15. maj 1985, Onnasch, sag 155/84, Sml. s. 1449) anlagt en vid fortolkning af begrebet »originale skulpturer, uanset materialets art« i pos. 99.03, som omfat-

* Processprog: tysk.

tende vægrelieffer uanset den anvendte teknik og de anvendte materialer. I sagen tiltrådte Domstolen bl.a. Kommissionens synspunkt om, at det vil føre til et lidet rimeligt resultat, at der for den genstand, der anmeldes som kunstværk, på genstandens fulde værdi skal anvende toldsatsen for det anvendte materiale, selv om materialets værdi er ubetydelig i forhold til genstandens kunstneriske værdi.

b) Hvis det ikke er muligt at fortolke toldtariffen sådan, at kunstneriske fotografier henhører under pos. 99.02, har Ingrid Raab subsidiært gjort gældende for den nationale ret, at der ville foreligge en tilsidesættelse af lighedsprincippet, hvis kunstneriske fotografier ikke blev behandlet på samme måde som kunstgenstande, der kan sammenlignes hermed. For så vidt som lovgiver har begunstiget visse former for grafisk kunst, som ikke er fremstillet fuldstændig i hånden, nærmere bestemt ved at udstede forordning nr. 1945/86 om midlertidig fritagelse for told på serigrafi, burde lovgiver efter lighedsprincippet have behandlet kunstneriske fotografier helt på samme måde. Disse har nemlig det til fælles med serigrafier, at de er fremstillet ved en mekanisk eller fotomekanisk trykketeknik. Denne lakune i de gældende regler bør udfyldes ved hjælp af en formålsfortolkning. Ingrid Raab har nedlagt påstand om, at Mapplethorpes kunstneriske fotografier, som i det mindste kan sammenlignes med serigrafi, i lighed hermed bør være fritaget for told.

6. Hauptzollamt Berlin-Packhof, sagsøgte i hovedsagen, har nedlagt påstand om frifindelse for den nationale ret.

Hauptzollamt har anført, at tariferingskriterier, som f.eks. om en vare er kunst, er uanvendelige i praksis. I betragtning af tariferingsbestemmelsernes entydige ordlyd skal fotografierne tariferes uafhængigt af deres kunstneriske værdi. I øvrigt skal Domstolens praksis (dom af 15. maj 1985) kun anvendes i tvivlstilfælde, men ikke når tariferingsreglerne som i det foreliggende tilfælde er entydige.

7. Finanzgericht Berlin er af den opfattelse, at sagen indebærer et problem om fortolkningen af de omhandlede fællesskabsretlige regler, blandt andet i henseende til Domstolens dom af 15. maj 1985, hvorfor den ved kendelse af 8. november 1988 i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har udsat sagen, indtil Domstolen har truffet afgørelse om følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal 36 fotografier af kunstneren Robert Mapplethorpe, som er købt for i alt 66 783,30 DM, tariferes under kodenummer 4911 400 90 (fotografier) eller kodenummer 9902 000 00 (originale stik, tryk og litografier) eller subsidiært kodenummer 4911 500 10 (toldfritagelse for kunstnerisk serigrafi) i toldtariffen?«

8. Finanzgericht Berlins kendelse blev registreret på Domstolens Justitskontor den 3. januar 1989.

9. I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for De Europæiske Fællesskabers Domstol er der den 7. april 1989 indgivet skriftligt indlæg af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Jörn Sack.

10. På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

11. I medfør af procesreglementets artikel 95, stk. 1 og 2, har Domstolen den 21. juni 1989 besluttet at henvise sagen til Anden Afdeling.

II — Skriftlige indlæg for Domstolen

Kommissionen har indledningsvis anført, at den forelæggende rets spørgsmål må omformuleres til at vedrøre problemet, om toldtariffens pos. 49.11 og pos. 99.02 skal fortolkes sådan, at kunstneriske fotografier enten skal tariferes i sidstnævnte position, eller om de skal tariferes under den førstnævnte som serigrafier.

Med hensyn til realiteten er Kommissionen af den opfattelse, at alle fotografier, herunder kunstneriske fotografier, skal tariferes i toldtariffens pos. 49.11.

a) Kommissionen har til støtte for denne opfattelse først og fremmest gjort gældende, at fotografiet udgør en selvstændig kunstform og at fotografiske værker ikke er nævnt i toldtariffens kapitel 99. Fotografier kan derfor ikke ved fortolkning tariferes under en af kapitlets positioner i henvisning til Domstolens dom i sag 155/84.

Bestemmelserne i toldtariffens kaptitel 99 kan heller ikke anvendes analogt, da det udtrykkeligt fremgår, at fotografier skal tariferes i pos. 49.11 B. Af samme årsag er det ikke muligt at støtte ret på bestemmelse 4 til toldtariffens kapitel 99.

I henhold til den første almindelige tariferingsbestemmelse vedrørende nomenklaturen i Den Fælles Toldtarif tjener overskrifter til afsnit, kapitler og underkapitler i øvrigt alene til orientering, hvorfor sagsøgeren ikke kan påberpåbe sig toldtariffens kapitel 99's overskrift, som generelt omhandler »kunstværker«.

Desuden kan forordning nr. 1945/86 ikke anvendes i hovedsagen, fordi den ikke omfatter fotografier og kan heller ikke anvendes analogt, da der er tale om en undtagelse fra toldtariffens almindelige ordning.

b) Kommissionen har subsidiært anført, at toldtariffens utvetydige bestemmelser om tarifering af fotografier ikke tilsidesætter lighedsprincippet.

Toldtariffens kapitel 99 omfatter nemlig kun kunstværker, som kunstneren har udført i

hånden, under udelukkelse af værker, der — som fotografier — selv i deres originale form er fremstillet ved hjælp af tekniske apparater, også selv om det endelige kunstneriske fotografi kommer tæt på de bildende kunstformer, som omhandles i kapitel 99.

Kommissionen bemærker endvidere, at selv om de af toldtariffens kapitel 99 omfattede genstande næsten udelukkende er kunstværker, gælder det ikke for fotografier. Tværtimod, for størsteparten af fotografier har ikke kunstnerisk karakter. Det er i øvrigt meget vanskeligt at afgrænse rent kommercielle fotografier over for kunstneriske fotografier, idet forskellen i det væsentligste bygger på subjektive og flydende kriterier. Kommissionen udleder heraf, at lighedsprincippet ikke er blevet tilsidesat, når lovgiver tariferer alle fotografier ens i toldtariffens pos. 49.11 B, uanset om de er af kunstnerisk art.

Det er i øvrigt ikke grund til at anvende den samme tarifering på henholdsvis kunstneriske fotografier og serigrafier. Sidstnævnte fremstiller kunstneren nemlig i hånden, og alene deres mangfoldiggørelse sker ved en teknisk reproduktionsteknik, mens fotografier fremstilles direkte ved en mekanisk proces.

Kommissionen foreslår Domstolen at besvare den forelæggende rets spørgsmål således:

»Toldtariffens bestemmelser skal fortolkes således, at alle former for fotografier, herunder dem, der udgør kunstværker, skal tariferes under pos. 49.11 B«.

F. A. Schockweiler
Refererende dommer